

під час навчання у ЗВО, так і під час працевлаштування, а отже, і побудові успішної кар'єри. Звернуто увагу, що якісному наданню знань, формуванню навичок *soft skills* сприятиме використання тренінгового навчання, спрямованого на комунікацію, взаємодію, командоутворення, розвиток лідерських якостей під час лекційних та практичних занять у ЗВО. Констатовано, що впровадження тренінгового навчання здійснюється через використання в освітньому процесі тренінгових технологій, вправ, ігор, завдань, форм, технік групової взаємодії тощо, що сприяють навчанню через дію, запам'ятовуванню через усвідомлення, рефлексію, формуванню умінь і навичок, самостійному пошуку знань, отриманню власного досвіду, спільній взаємодії учасників освітнього процесу, створюють умови для особистісно-професійного становлення, формування загальних і фахових компетентностей здобувачів. Зауважено, що використання елементів тренінгових технологій сприяло не лише засвоєнню знань із дисципліни (формування *hard skills*), а й розробленню алгоритму досягнення мети, формуванню умінь формулювати, аргументувати, виражати та відстоювати власну позицію під час прилюдного виступу та генерувати нові ідеї (креативність), працювати в команді, визначати цілі, розподіляти обов'язки та злагоджено працювати на оптимальний результат, застосовувати *soft skills* навички в практичних ситуаціях.

Ключові слова: *soft skills* навички, майбутні педагоги, тренінгове навчання, тренінгові технології, вправа, гра, завдання.

УДК 378.018.43:004:378.011.3-057.175-047.22

**DEVELOPMENT OF “SOFT SKILLS” OF STUDENT YOUTH
IN THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION UNDER THE
CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING**

**РОЗВИТОК «SOFT SKILLS» СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Наталія Гарань

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Nataliia Haran

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Валентина Замороцька

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0009-0007-9224-9143
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Valentyna Zamorotska

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0009-0007-9224-9143
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Катерина Колесник

здобувач 2 (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки
E-mail: ek48231@gmail.com
ORCID 0009 0003 6967 5321
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Kateryna Kolesnyk

applicant of 2 (master's) level
higher education specialty
011 Educational, pedagogical sciences
E-mail: ek48231@gmail.com
ORCID 0009 0003 6967 5321
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT

The article presented continues the cycle of publications devoted to the study of various aspects of the functioning of the system of higher education of Ukraine in the difficult conditions of military operations and consideration of the problem of developing soft skills among student youth under the conditions of distance learning. The authors have analyzed scientific and pedagogical articles of foreign authors, and journalistic works of native researchers on the related topics. It is noted that modern requirements for the training of scientific and pedagogical workers require mastering not only professional competencies, the so-called hard skills but also extra-professional soft skills. It has been established that soft skills can and should be effectively developed in an institution of higher education by successfully integrating them into curricula and programs. It is noted that various state and international programs aimed at introducing “soft skills” into educational standards and educational programs of organizations of various levels are being successfully implemented in foreign countries.

Modern researchers have singled out the following main groups of “soft skills”: effective thinking, emotional intelligence, communication, and management skills. The defined groups of skills are necessary for future professional activities and are successfully implemented in the lecturing practice of the institution of higher education. It is determined that the “soft skills” are not related to a certain professional field and are considered extra-professional, they are attributed to the emotional sphere, as opposed to the intellectual sphere. The authors have emphasized that the involvement of student youth during distance learning to participate in various online educational projects, trainings, webinars, and seminars will contribute to the development of “soft skills”. The conclusion of the article is the opinion that taking into account the demands of the labor market, and the skills demanded by employers with a perspective on the future, the educational environment of an institution of higher education should be transformed in order to develop the “soft skills” of applicants effectively, to form leadership qualities, communicative and teamwork skills, problem-solving, social and emotional intelligence, etc.

Key words: *educational activities, soft skills, hard skills, professional competencies, quality of education, applicant, lecturer, institution of higher education.*

Актуальність теми. Актуальність представленої теми зумовлена надскладними умовами війни, в яких педагогічні працівники гідно тримають освітній фронт, формуючи унікальне освітнє середовище, накопичуючи педагогічний досвід, оновлюючи роль освіти, її цінності, підносячи на новий шабель рівень відповідальності. Перелічені фактори неспростовно дозволяють

стверджувати, що майбутня успішна відбудова України напряду залежатиме від високо компетентного фахівця. В означених умовах теоретики та практики освітньої сфери все частіше наголошують на важливості «soft skills», так званих «м'яких або гнучких навичок» для успішної професійної діяльності у різних сферах, у тому числі й освітній.

В окресленому надзвичайно важливості набуває питання розвитку «soft skills» студентської молоді в закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Про актуальність означеної проблеми зазначається в основних державних освітніх документах, а саме: законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки, Національній доктрині розвитку освіти, Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, Концепції розвитку педагогічної освіти тощо. Отже, в складних умовах воєнних дій на території суверенної України проблема розвитку «soft skills» у здобувачів вищої освіти у дистанційному навчанні є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє зазначити, що проблема формування soft skills у здобувачів вищої освіти є достатньо новою, пояснюючи невелику кількість досліджень, але надзвичайно цікавою. Окремі аспекти досліджуваної проблеми розглянуто в наукових доробках зарубіжних учених. Так, науково-педагогічні працівники із закладів вищої освіти Польщі та Румунії у публікації представили результати кількісного дослідження щодо інтеграції навчальних ігор у предмет управління проектами. Наукові пошуки спрямовувалися на розвиток soft skills, які можна розвинути в здобувачів, залучаючи до участі у навчальних іграх та у проектній діяльності (Toader, C. S., Brad, I., Rujescu, C. I., Dumitrescu, C. S., Sîrbulescu, E. C., Orboi, M. D., ... & Gavrilă, 2023).

Цікавими для нашого наукового пошуку були результати дослідження, що мало на меті з'ясувати значення компетенцій та soft skills у літературних джерелах. Систематичний огляд, представлений у статті, стосувався трьох конкретних дослідницьких питань: як м'які навички та компетенції концептуалізуються в оглядовій літературі?, які основні теорії використовуються у вивченні м'яких навичок та компетенцій?, та методологічно, які основні характеристики? Отримані результати свідчать про відсутність консенсусу серед переглянутих авторів щодо визначення термінів (Marin-Zapata, S. I., Román-Calderón, J. P., Robledo-Ardila, C., & Jaramillo-Serna, M. A., 2022). Статтю Охріменко Л. присвячено теоретичним і практичним аспектам розвитку м'яких навичок (soft skills) у майбутніх вчителів початкових класів закладу загальної середньої освіти. Підкреслено важливість розвитку «soft skills» в контексті реформи освіти, проаналізовано форми роботи, що сприяють розвитку «soft skills» у здобувачів педагогічного коледжу, з'ясовано, що необхідними м'якими навичками для успішної педагогічної діяльності є комунікативні навички, критичне мислення, креативність, емоційний інтелект, гнучкість розуму (Охріменко Л., 2023).

Колосова Г. і Литвин О. вивчали актуальність та ефективність тренінгів з ESP як доцільного та продуктивного методу розвитку soft skills у здобувачів закладу вищої освіти (Колосова Г. & Литвин О., 2023). Групою авторів у наукових розвідках визначені найбільш доцільні українські онлайн-проекти для дисемінації в освітній процес, що сприяють самоосвіті, навчанню, розвитку

критичного мислення, перевірки правдивості й аналізу достовірності інформації. Зауважено, що освітні онлайн-ресурси забезпечують більшу адаптивність, відкритість і гнучкість освітнього середовища в складних умовах воєнного часу (Сипченко О., Бойко І. & Пилипенко В., 2022).

Отже, актуальність дослідження зумовлена складною ситуацією воєнного конфлікту в Україні, підвищенням вимог до якості підготовки здобувачів у дистанційному навчанні, необхідності розвитку soft skills студентської молоді у закладі вищої освіти.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті особливостей розвитку «soft skills» студентської молоді у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Воєнні дії на початку 2022 року поставили виклики перед освітньою системою України, актуалізувавши необхідність ефективної організації дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Таким чином, освітня діяльність була переспрямована на «прокачування» soft skills, що сприятиме успішній майбутній професійній самореалізації студентської молоді. Зміни запитів ринку праці, медіатизація, комп'ютеризація і роботизація спричинили формування нових, високих вимог до фахівця з боку роботодавців. Сучасний ринок праці створив нові професійні характеристики, що визначають поняття «soft skills» і «hard skills». Не становить виключення й освітня сфера, де до сучасних працівників-педагогів: викладачів, учителів, вихователів, тьюторів, андрагогів, менторів висуваються нові вимоги.

На початку свого дослідження зауважимо, що у західній педагогічній науці концепція «soft skills» надзвичайно активно стала розроблятися та впроваджуватися від початку XXI століття. У зарубіжних країнах успішно реалізуються різноманітні державні та міжнародні програми, спрямовані на впровадження «soft skills» в освітні стандарти, освітні програми організацій різного рівня. Наприкінці 60-х років XX ст. з'являється термін «компетенція», найчастіше його використовували в якості оцінки мотивації до роботи, тоді ж виникає і поняття «soft skills», яке в армії США застосовувалося по відношенню до будь-яких навичок військових, не пов'язаних із використанням механізмів і машин. У подальшому позитивний вплив від розвитку «soft skills» поширився на професійну освіту, стали проводитися дослідження щодо визначення навичок, їхньої ефективності, формування тощо. Компетентнісний підхід набув поширення завдяки американському психологу Девіду К. МакКлелланду (David Clarence McClelland), який запропонував проводити тестування не інтелектуальних здібностей співробітників, а саме компетенцій і розробив для цього певні методики. Компетентнісний підхід МакКлелланда також пов'язує із розподілом навичок на «жорсткі» та «м'які/гнучкі» («hard skills» і «soft skills»), означені визначення з'явилися у період реформування армії США. Навички роботи з технікою відносили до «hard skills», їх було легше оцінювати, адже вони характеризувалися конкретністю та візуальністю. Навички, що складніше було схарактеризувати й оцінити, віднесли до «soft skills».

Зазначимо, що «soft skills» не пов'язані із певною професійною галуззю і вважаються надпрофесійними, їх відносять до емоційної сфери, протиставляючи інтелектуальній. «Soft skills» мають більш великий обсяг, їх наявність або

відсутність може впливати як на успішність у навчанні, так і на виконання майбутніх професійних завдань.

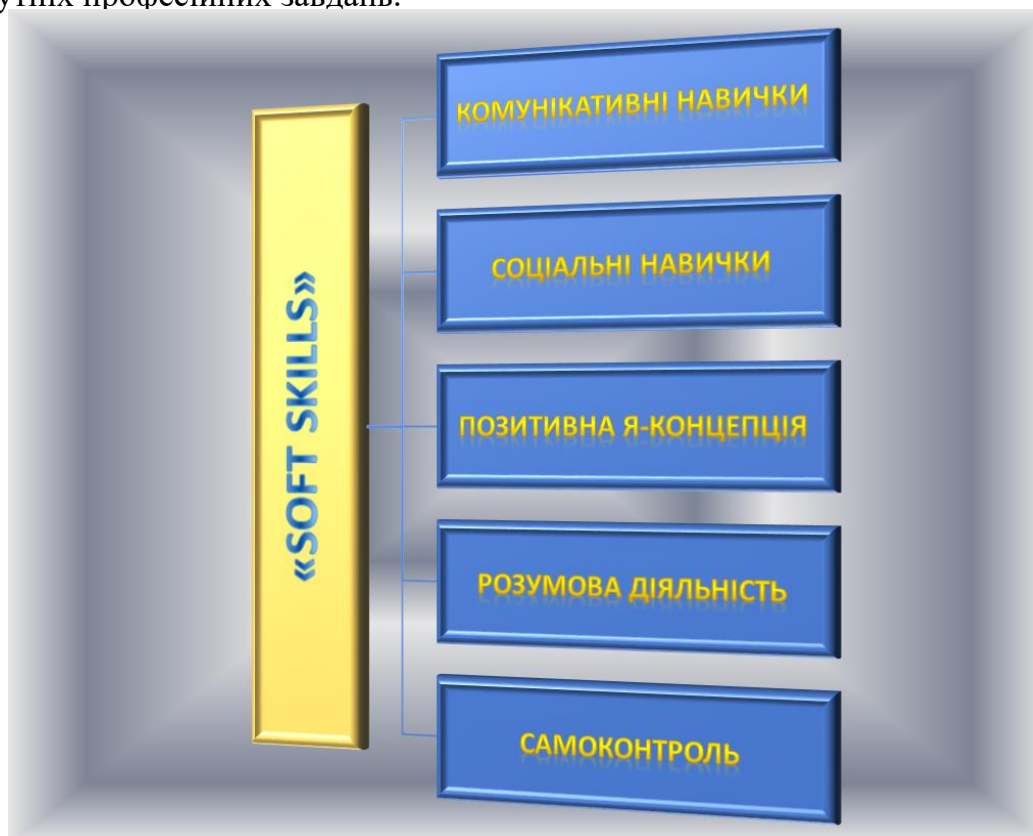

Рис. 1. «Soft skills», що будуть корисні у майбутній професійній діяльності

Серед дослідників відсутня єдина думка щодо класифікації та градації «soft skills» із позиції найбільш значущих у професійній діяльності через відсутність загальноприйнятого визначення й інструментарію валідності для оцінки змін і прогресу. На рисунку 1 представлені «Soft skills», що будуть корисні у майбутній професійній діяльності. Умовно «soft skills» поділені на наступні групи: комунікативні навички – вербальна та невербальна комунікація, розвинене усне та письмове мовлення, вміння слухати; соціальні навички – поведінкові навички поводження в певних ситуаціях, уміння уникати та вирішувати конфліктні ситуації, емпатія, прийняття, розумова діяльність, привітне, шанобливе ставлення до оточуючих; позитивна Я-концепція – впевненість у собі та власних силах, позитивне ставлення до себе, самоповага, самоприйняття, відчуття власної цінності, адекватна самооцінка, гарне самопочуття; розумова діяльність – здатність визначити проблему, проаналізувати, оцінити та вибрати найоптимальніший варіант вирішення, критичне мислення, навички вирішення проблем; самоконтроль – саморегулювання та самокоригування поведінки, концентрування уваги.

Проаналізовані нами науково-педагогічні джерела дозволяють констатувати, що більшість дослідників наголошують на тому, що саме soft skills є ключовим чинником успішної професійної діяльності. Поняття «soft skills»

можна вважати провідним у сучасному світі, у перекладі з англійської трактується як «м'які або гнучкі навички». В Оксфордському словнику подається наступне визначення: «Це компетенції, якими володіють співробітники, пов'язані з такими видами діяльності, як спілкування, вирішення проблем і робота в команді. Згідно з різними опитуваннями, роботодавці вважають ці м'які навички дуже важливими. Визначення м'яких навичок іноді включає лояльність, ентузіазм, пунктуальність і сильну робочу етику, хоча критики стверджують, що це насправді не навички, а скоріше якості або атрибути, які хтось має і може (або не може) вибрати для прояву на роботі» (Гарань Н., Замороцька В., 2023).

Зазвичай у закладі вищої освіти більше уваги приділяється розвитку «hard skills» здобувача, тобто професійних навичок, адже головним завданням визначається підготовка кваліфікованих фахівців. Однак під час карантинних заходів у період пандемії та складних умов воєнного часу, коли відбувся перехід освітнього процесу на дистанційну форму, більшість педагогів стикнулися з проблемою ефективності онлайн навчання, також актуалізувалося питання ефективності дистанційного навчання для розвитку «soft skills».

Більшість педагогічних працівників, реалізуючи освітній процес у межах традиційних підходів застосовують «hard skills» – стандартна аудиторна робота, незмінні форми, методи та прийоми педагогічної діяльності. Але виклики останніх років, як-от пандемія COVID-19 і пов'язані з нею карантинні заходи, воєнні дії на території України, мали значний вплив і викликали зміни професійних компетенцій педагога. Переведення українських закладів освіти на дистанційне навчання актуалізувало проблему, вимагаючи оновлення підходів і пошуку ефективних рішень. Дистанційне навчання виявилось єдиноможливим для продовження освітнього процесу в умовах війни, особливості якого дозволили знайти індивідуальний підхід до кожного здобувача, виходячи із особливостей сприйняття навчального матеріалу та навчальної обстановки. (Гусейнов С., Гарань Н., Ахмедова Г., 2022). Під час дистанційного навчання взаємодія викладача та здобувача відбувається через різноманітні канали передачі й отримання інформації, як-от: електронна пошта, дистанційний курс, освітня інтернет-платформа, різноманітні медіаресурси тощо. Дистанційне навчання забезпечує доступність, ефективність, гнучкість, економічну ефективність, можливість доступу в зручній і можливий час, що надзвичайно актуалізується в складних умовах воєнного часу. Вважаємо за необхідне підкреслити, що під час оф лайн навчання важливим є прямиий контакт викладача та здобувача, комунікативні здібності, особистісна харизма, безпосереднє спілкування, все це оживляє та збагачує освітній процес, що виключає дистанційне навчання. Ефективність дистанційного навчання визначається способами та формами зворотного зв'язку між кожним здобувачем і викладачем.

Одним із найбільш ефективних загальнонаукових засобів визначається системно-діяльнісний підхід, дозволяючи представити освітні цілі у вигляді ключових завдань, відображаючих напрямки розвитку особистісних якостей здобувача, визначити найпродуктивніші способи діяльності й означити результати. Саме системно-діяльнісний підхід і створює умови для прояву «soft skills». Сучасні дослідники виокремлюють наступні основні групи «soft skills»: ефективне мислення, емоційний інтелект, комунікаційні й управлінські навички.

Окреслені групи навичок необхідні для майбутньої професійної діяльності й успішно реалізуються у викладацькій практиці закладу вищої освіти.

Залучення студентської молоді під час дистанційного навчання до участі в різноманітних освітніх онлайн проєктах, тренінгах, вебінарах і семінарах сприятиме розвитку «soft skills». Серед основних методів розвитку «soft skills» під час дистанційного навчання можна вважати: самоосвіту (вивчення спеціальної літератури, статей, науково-педагогічних публікацій, освітніх блогів, участь у тренінгах, прослуховування конференцій, семінарів, вебінарів); отримання зворотного зв'язку – обговорення з одногрупниками, однокурсниками, викладачами отриманого власного досвіду; метворкінг – визначення та вивчення моделей успішності в кар'єрі, політиці, суспільному житті, макетне дослідження поведінки особистості, яка володіє високим рівнем розвитку певної компетенції, консультування з фахівцем-наставником, (ключовий принцип: вчитися можна у будь-якої людини, особливо, якщо справа стосується «soft skills»); спецзавдання – самостійні вправи для розвитку необхідних компетенцій або усунення шкідливих звичок; рішення кейсів-завдань – пошук оптимальних шляхів вирішення змодельованих ситуацій, визначення найбільш доцільних моделей поведінки у критичних ситуаціях.

Освітні технології, методи та дидактичні засоби є головними інструментами педагогічної діяльності, тому основна увага має приділятися новітнім освітнім технологіям. Не можна залишати поза увагою інноваційні дидактичні матеріали: електронні методичні вказівки, рекомендації, підручники, презентації тощо. Електронні видання допомагають реалізовувати повноцінне вивчення предметного матеріалу під час дистанційного навчання. Серед ключових відмінностей електронних навчальних видань від традиційних можна виділити наступні: нелінійне структурування й оптимізація навчального матеріалу, закладені засоби діагностики та корекції знань, різноманітна варіативність завдань, розгалужена система зворотного зв'язку тощо. Також зауважимо, що у дистанційному навчанні важливе місце посідають презентації, розроблені конкретним викладачем і спрямовані не лише на виклад навчального матеріалу, вони є міні посібниками для самостійного вивчення або повторення здобувачем певної теми. Не можна залишити поза увагою і мову викладача, адже при дистанційному навчанні вона є одним із найголовніших педагогічних інструментів, а володіння мовою є ключовим фактором якості професійної діяльності. Отже, якість освітнього процесу під час дистанційного навчання напряму залежить від рівня професійної підготовки викладача, його інтелектуальних здібностей і культури мови.

Використання інформаційних технологій у дистанційному навчанні дозволяє викладачу використовувати різноманітні інноваційні технології, що сприяє розвитку «soft skills» студентської молоді. У сучасних умовах розвиток комунікативних і соціальних навичок здобувача відбувається в умовах цифрового освітнього простору. Використовуючи інноваційні освітні методики під час дистанційного навчання, викладач не може відкидати традиційні, які не зжили себе у реаліях сьогодення та дозволяють розвивати «soft skills» студентської молоді, запорукою ефективності є їх інтегрування та креативне взаємодоповнення.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, розвиток «soft skills» студентської молоді у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання дозволить у майбутній професійній діяльності легше й ефективніше адаптуватися до нових сучасних реалій і бути затребуваними мінливим ринком праці. У представленому дослідженні зауважено, що «soft skills» напряду не пов'язані із певною професійною галуззю і вважаються надпрофесійними, їх відносять до емоційної сфери, протиставляючи інтелектуальній. «Soft skills» мають більш великий обсяг, їх наявність або відсутність може впливати як на успішність у навчанні, так і на ефективне виконання майбутніх професійних завдань. Беручи до уваги запити ринку праці, навички, затребувані роботодавцями із перспективним поглядом у майбутнє, освітнє середовище закладу вищої освіти повинно трансформуватися, щоб ефективно розвивати «soft skills» здобувачів, сформувати в студентській молоді лідерські якості, комунікативні та навички роботи в команді, здатність до вирішення проблем, соціальний і емоційний інтелект тощо.

У представлений статті означено лише деякі аспекти проблеми розвитку «soft skills» студентської молоді у закладі вищої освіти. Подальшого вивчення та висвітлення потребують питання підготовки педагогів до використання інтернет-сервісів і платформ, створення оптимальних умов у межах закладу з метою ефективного використання онлайн-ресурсів для розвитку «soft skills» здобувачів вищої освіти.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Marin-Zapata, S. I., Román-Calderón, J. P., Robledo-Ardila, C., & Jaramillo-Serna, M. A. (2022). Soft skills, do we know what we are talking about? Review of *Managerial Science*, 16 (4), 969-1000. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11846-021-00474-9>

Toader, C. S., Brad, I., Rujescu, C. I., Dumitrescu, C. S., Sîrbulescu, E. C., Orboi, M. D. & Gavrilă, C. (2023). Exploring Students' Opinion towards Integration of Learning Games in Higher Education Subjects and Improved Soft Skills-A Comparative Study in Poland and Romania. *Sustainability*, 15 (10). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/10/7969>

Гарань Н., Замороцька В. (2023). Soft skills як складник підготовки майбутнього фахівця у закладі вищої освіти. *Grail of Science*, (18). URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/issue/archive>

Гусейнов С., Гарань Н., & Ахмедова Г. (2022). Формування ІКТ-компетентності майбутніх фахівців у дистанційному навчанні. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (December 2, 2022; Helsinki, Finland), 112–114. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/605>

Колосова, Г. А., & Литвин, О. Є. (2023). Тренінги з ESP для розвитку soft skills у студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*, Вип. 60, Т. 2. С. 278-283. URL: <https://cutt.ly/IwweexjS>

Охріменко, Л. (2023). Розвиток «soft skills» як складова фахової підготовки майбутніх вчителів початкових класів. *Молодь і ринок*, (3/211), 162-165.

Сипченко О., Гарань Н. & Пилипенко В. (2022) Дисемінація онлайн-ресурсів в освітній процес в умовах воєнного часу. *Гуманізація навчально-виховного процесу* : зб. наук. праць / за заг. ред. д-ра пед. наук., проф. С.А.

Саяпіної. Краматорськ: Видавництво ЦТPI «Друкарський дім». № 2 (102), С. 26–35. URL: <http://gnvp.ddpu.edu.ua/article/view/274869>

REFERENCES

Marin-Zapata, S. I., Román-Calderón, J. P., Robledo-Ardila, C., & Jaramillo-Serna, M. A. (2022). Soft skills, do we know what we are talking about? Review of *Managerial Science*, 16 (4), 969-1000. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11846-021-00474-9>

Toader, C. S., Brad, I., Rujescu, C. I., Dumitrescu, C. S., Sîrbulescu, E. C., Orboi, M. D. & Gavrilă, C. (2023). Exploring Students' Opinion towards Integration of Learning Games in Higher Education Subjects and Improved Soft Skills-A Comparative Study in Poland and Romania. *Sustainability*, 15 (10). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/10/7969>

Haran, N., & Zamorotska, V. (2023). Soft skills yak skladnyk pidhotovky maibutnoho fakhivtsia u zakladi vyshchoi osvity [Soft skills as a component of training a future specialist in an institution of higher education]. *Grail of Science*, 18. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/issue/archive> [in Ukrainian].

Huseinov, S., Haran, N., & Akhmedova, H. (2022). Formuvannia IKT-kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv u dystantsiinomu navchanni [Formation of ICT competence of future specialists in distance learning]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (December 2, 2022; Helsinki, Finland), 112–114. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/605> [in Ukrainian].

Kolosova, H. A., & Lytvyn, O. Ye. (2023). Treninhy z ESP dlia rozvytku soft skills u studentiv [ESP trainings for the development of soft skills in students]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 60(2), 278–283. URL: <https://cutt.ly/IwweexjS> [in Ukrainian].

Okhrimenko, L. (2023). Rozvytok «soft skills» yak skladova fakhovoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Development of “soft skills” as a component of professional training of future primary school teachers]. *Molod i rynek*, 3/211, 162–165 [in Ukrainian].

Sypchenko, O., Haran, N. & Pylypenko, V. (2022) Dyseminatsiia onlain-resursiv v osvitnii protses v umovakh voiennoho chasu [Dissemination of online resources in the educational process in wartime conditions]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu: zb. nauk. prats / za zah. red. d-ra ped. nauk*, 2(102), 26–35. Prof. S. A. Saiapina (Ed.). Kramatorsk: Vydavnytstvo TsTRI «Drukarskyi dim». URL: <http://gnvp.ddpu.edu.ua/article/view/274869> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Представлена стаття продовжує цикл публікацій, присвячених дослідженню різних аспектів функціонування системи вищої освіти України в складних умовах воєнних дій і розгляду проблеми розвитку soft skills у студентської молоді в умовах дистанційного навчання. Авторами проаналізовано науково-педагогічні статті зарубіжних авторів, публіцистичні праці вітчизняних дослідників дотичних тем. Зауважено, що сучасні вимоги до підготовки науково-педагогічних працівників вимагають засвоєння не тільки професійних компетенцій, так званих hard skills, а й надпрофесійних soft skills. Встановлено, що soft skills можна та потрібно ефективно розвивати в закладі

вищої освіти, вдало інтегруючи їх до навчальних планів і програм. Зазначено, що у зарубіжних країнах успішно реалізуються різноманітні державні та міжнародні програми, спрямовані на впровадження «soft skills» в освітні стандарти, освітні програми організації різного рівня. Сучасними дослідниками виокремлено наступні основні групи «soft skills»: ефективне мислення, емоційний інтелект, комунікаційні й управлінські навички. Окреслені групи навичок необхідні для майбутньої професійної діяльності й успішно реалізуються у викладацькій практиці закладу вищої освіти.

Зазначено, що «soft skills» не пов'язані із певною професійною галуззю і вважаються надпрофесійними, їх відносять до емоційної сфери, протиставляючи інтелектуальній. Авторами наголошено на тому, що залучення студентської молоді під час дистанційного навчання до участі в різноманітних освітніх онлайн проєктах, тренінгах, вебінарах і семінарах сприятиме розвитку «soft skills». Підсумком статті є думка про те, що, враховуючи запити ринку праці, навички, затребувані роботодавцями із перспективним поглядом у майбутнє, освітнє середовище закладу вищої освіти повинно трансформуватися, щоб ефективно розвивати «soft skills» здобувачів, сформувані в студентській молоді лідерські якості, комунікативні та навички роботи в команді, здатність до вирішення проблем, соціальний і емоційний інтелект тощо.

Ключові слова: освітня діяльність, soft skills, hard skills, професійні компетенції, якість освіти, здобувач, викладач, заклад вищої освіти

УДК 378.147:378.011.3-057.175:005.336.6

**ESSENCE AND STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL STATUS OF THE
FUTURE LECTURER IN AN INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION
(based on the qualification work materials)**

**СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОГО СТАТУСУ МАЙБУТНЬОГО
ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(за матеріалами кваліфікаційної роботи)**

Артем Коркішко

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: korkishko.a.b@gmail.com
ORCID 0000-0002-4821-1312
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Artem Korkishko

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: korkishko.a.b@gmail.com
ORCID 0000-0002-4821-1312
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

Олександр Оленєв

здобувач 2 (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
E-mail: sanya.olenev2015@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Oleksandr Oleniev

applicant of 2 (master's) level higher education specialty 011 Educational, pedagogical sciences
E-mail: sanya.olenev2015@gmail.com
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine